

Становище

**на проф. Йовчо Крушев,
ръководител на Клавирната катедра към Инструменталния факултет
на НМА**

**За хабилитационен труд във връзка с обявения конкурс за
академична длъжност професор по *Пиано и чембало* към Клавирната
катедра на ИФ на НМА „Панчо Владигеров” с кандидат доц. д-р
Маргарита Кръстева**

В моето съзнание името на доц. д-р Маргарита Кръстева е здраво свързано най-вече с бароковата музика. Едва сега си давам сметка, че това е малко странно, защото тя е човек с твърде широки интереси, а в битието си като преподавател работи във всички направления на клавирното изкуство: класика, романтика, импресионизъм и др.

Добре познат е нейният неизчерпаем интерес към съвременните автори, който тя предава и на своите ученици. Когато навлиза в съвременната музика Маргарита Кръстева проявява едно непогрешимо чувство за художествени ценности. Винаги отбягва чистия експеримент, самоцелните интелектуални упражнения. За нея е важно духовното постижение, а не играта със средствата на музикалното изкуство. Подборът на изпълняваните произведения е винаги прецизен по отношение на художествените стойности. Това се отнася както за нейните сценични изяви, така и за концертите на учениците ѝ.

Подчертавам този момент, защото доц. Кръстева, може би съзнателно, игнорира тази съществена част от творческо-преподавателската си дейност в материалите, приложени към процедурата.

Доцент Кръстева принадлежи към едно неголямо общество в българската култура – обществото на универсалните личности, хора занимаващи се с повече от едно изкуство. Доста години нейната дейност като клавесинист бе изнесена практически извън Националната музикална академия. Приложената справка отразява изпълнителска и преподавателска активност свързана с три инструмента – пиано, орган и чембало.

Интегралното изпълнение на 6-те сонати на Й.С. Бах за цигулка и чембало – първо изпълнение в България в оригиналната версия е плод на концертна практика, подготвена от задълбочена работа включваща структурно-драматургичен и интонационно-хармоничен анализ. Това е трудна задача. Нужно е стилистично и изразно дешифриране на заложените в музикалния материал естетически проблеми. Истинско постижение е, преодолявайки бариерите на времето да съумееш да се приобщиш към доверително-изтънчената беседа на стария майстор. Самата интерпретация като такава, както и прединтерпретационното опознаване носи различна, но и пълноценна аналитична съдържателност.

Коренно противоположна, но не по-малко отговорна задача са концертите, представящи органови творби на Й.С. Бах, транскрибирани за изпълнение на пиано. Квалифицираното вникване в органовата фактура, която потенциално съдържа всички възможности на изразността и превода и на езика на пианото е деликатен и отговорен процес. Тук е нужна безупречна стилова ерудиция. Твърде взискателен педагог Маргарита Кръстева винаги е държала на правилното разчитане на конкретен стилистически почерк, на присъствието на най-важните музикално-познавателни компоненти, практически реализирани в художествено време. Двата клавишни инструмента съществено се отличават конструктивно и технологически, при което трактовката на една съща фактура може да придобие изненадващо различни форми. Артикулационните похвати при органовото музициране задължително се трансформират при пренасянето им върху клавиатурата на съвременния роял. Не всеки отдава дължимото на изключителната цялостност, обхват и творческа натовареност в работата на съвременния изпълнител, дръзнал да навлезе в света на предкласиката.

Един от най-важните приноси моменти в дейността на доц. Кръстева е създаването на клас по чембало към Клавирната катедра на Инструменталния факултет. Дълго очакван от колеги и студенти, този клас стана възможен след придобиването на нов инструмент - притежание на Националната музикална академия.

Единствен по рода си в страната класът по чембало бързо придоби популярност сред студентите. Дейността му включва изпълнения на знакови творби от майсторите на барока, но също така и съвременни произведения написани специално за този инструмент. Ще спомена само емблематичните „Голдберг – вариации”, изпълнени за първи път в България на чембало и „Музикална жертва” на Й.С. Бах, по повод 330-та годишнина от рождението на композитора.

Прозвучаха и премиерните изпълнения на творби от студента по чембало, пиано и композиция Светлин Христов: „Варианти” за соло чембало и „Монолог за четирима” за чембало, пиано, флейта и виола. Оказа се, че класът по чембало стимулира авторите да търсят нови хоризонти в съвременното клавирно изкуство. Задачата на педагога Кръстева тук се усложнява неимоверно. Тя трябва да проследи способността да се съчетават звукови форми от най-разнообразен звуков материал, оцветяването на звуковите намерения в адекватен за търсените естетически въздействия колорит в цялата им технологична необозримост – още едно доказателство за нейния афинитет към съвременната музика.

Все по-засилен интерес към класа по чембало проявяват и чуждестранни студенти, които участват пълноценно в концертите заедно със своите български колеги.

И накрая ще си позволя да цитирам списание „Музикални хоризонти” от май 2007 година:

“...Маргарита Кръстева бе равностоен партньор в сложната полифонична фактура, като с артистичен чар представи виртуозните възможности на чембалото.”

”...Един великолепен ансамбъл на единомислие, един акт на вдъхновение и преклонение пред гениалното творчество на Бах”!

Всичко казано до тук ми дава основание да препоръчам на научното жури да подкрепи кандидатурата на доц. д-р Маргарита Кръстева за академичната длъжност „професор” по пиано и чембало към ИФ на НМА. Нейната творческа, педагогическа и просветителска дейност я прави незаменима за Клавирната катедра, което личи и от протокола на катедрата от 25.10. 2016г., където колегията признава единодушно приносния характер на приложената справка и потвърждава стойността и като хабилитационен труд.

12.12.2016г.

София

.....
Проф. Йовчо Крушев